

# Ne tikai apskata, bet vēlas uzzināt, kā izaudzēt skaistas un gardas zemenes

Aiga Naudīna

20. un 21. jūnijā ikvienam interesentam bez maksas Talsu novada muzejā bija iespēja apskatīt izstādi «Zemenes», kurā bija izlikta 37 dažādas zemeņu šķirnes no Pūres dārzkopības pētījuma centra. Izstādes atklāšanā piedalījās arī centra zinātniece Valda Laugale, kura pastāstīja par zemeņu audzēšanu un kopšanu, kā arī atbildēja uz izstādes apmeklētāju jautājumiem.

Nav noslēpums, ka zemenes tiek dēvētas par ogu karalienēm. Tām ir laba garša, aromāts, satur bagātīgu vitamīnu un minerālvielu devu. Ogas ienākas agri un piemērotas dažādiem audzēšanas apstākļiem un veidiem — dobēs, podos, balkonu kastēs un citviet. Ne velti Talsu novada muzeja izstādes «Zemenes» apmeklētāji ar lielu interesi klausījās un izmantoja izdevību uzdot jautājumus zinātniecei Valdai Laugalei. Atklājot izstādi, viņa teica: «Pūrē joprojām veicam dažādus pētījumus par zemenēm, taču zemeņu selekcija nenotiek. Mums ir vairāk nekā simts šķirņu un dažādi hibrīdi. Visu šķirņu zemenes nevaram atvest, jo tās neražo vienā laikā. Apskatei atvedām sen aizmirstās, populārākās un jaunākās šķirnes.»

'Induka', 'Pegasus', 'Honeoye', 'Marmolada', 'Zefyr', 'Elsanta', 'Korona', 'Suitene', 'Figaro', 'Lambada', 'Venta' un daudzu citu šķirņu zemeņu ogu formu un krāsu, kā arī raksturojumu bija iespēja uzzināt izstādes apmeklētājiem.

## Saldākās zemenes

Aromāta un garšas ziņā dārza zemenēm ir grūti sacensties ar meža



Pūres dārzkopības pētījuma centra zinātniece Valda Laugale izstādes «Zemenes» atklāšanā Talsu novada muzejā 20. jūnijā. Todien zinātniecei nācās atbildēt uz daudzu interesentu jautājumiem, kā izaudzēt skaistas un gardas zemenes. Daiņa Kārkluvka foto

zemenēm. Jautāta, kuru šķirņu zemenes ir saldākās, V. Laugale teica, ka tas atkarīgs no gaumes un katra cilvēka garšas sajūtas. Zemeņu garšas īpašības ietekmē ne tikai šķirne, bet arī laika apstākļi, augsne, kā arī mēslojums un laistīti. «Pūrē degustācijā esam vērtējuši zemenes. Pie saldajām zemenēm var pieskaitīt tādu šķirņu ogas kā 'Tenira', 'Korona', 'Polka', 'Sonata' un 'Lambada',» sacīja V. Laugale. Viņa dalījās pieredzē, kā pareizāk audzēt zemenes. Tās vēlams stādīt augustā, lai stādi ieaugtu. Ir gadi, kad cilvēki stāda arī septembra sākumā. Ja ir silts rudens, stādi ieaug. Ātrāk tos iestādīt, nākamajā gadā var gaidīt labāku ražu. Arī stādiem

ir jābūt labiem, bez jebkādam slimības pazīmēm. Zinātniece iesaka, ka zemenes vienā vietā var audzēt trīs līdz četrus gadus. «Jāskatās, cik augs ir veselīgs un labi ražo. Jaunākiem stādiem ir lielākas un kvalitatīvākas ogas. Ja ceri ir vecāki, ražība pieaug, bet ogas paliek sīkas. Lielražotāji šādu zemeņu ieguvē nav ieinteresēti, jo apgrūtināta to vākšana. Arī tirgū cilvēki joprojām prasa lielās ogas. Jo augstāka raža un lielākas ogas, jo zemenēm raksturīgās garšas īpašības pazeminās. Latvijā esmu redzējusi stādījumus, kur zemenes vienuviet aug astoņus gadus un labi ražo. Ja zemeņu cerus nav skārušas slimības vai kaitēkļi, tos var ilgāk audzēt,»

pauza zinātniece. Speciālisti iesaka: tik ilgu laiku, cik vienā vietā augušas zemenes, tajā atkārtoti stādīt tās nav ieteicams. Citus dārzeņus un puķes gan varot.

Atbildot uz jautājumu, vai ir tādas zemenes, kas ražo vairākas reizes gadā, zinātniece atbildēja apstiprinoši. Tās ir remonantās zemeņu šķirnes, kas ražo līdz pat rudens salnām. Pasaulē esot izveidotas vairākas šķirnes ar mērķi ilgāku laika periodu vākt ogas. Zemenes nozied, ražo un veidojas jauni ziedneši, un atkal ir ogas. «Arī pie mums Latvijā var audzēt šīs zemenes. Taču šīm šķirnēm ir samērā zema ziemcietība, nākamajā gadā augi ir vāji, un raža vairs nav tik

augsta. Viena no remonantajām šķirnēm ir 'Krimskaja Remontantnaja', kas samērā labi pārziemo Latvijas apstākļos. Šīs šķirnes zemenēm ogas nav pārāk lielas, mīkstas, bet ar labu garšu. Ogas var vākt līdz pat rudens salnām. Ja vēlas nākamajā gadā labāku ražu, rudenī pēdējos ziednešus vēlams izgriezt, lai augam tik daudz neatņemtu spēka,» stāsta zinātniece.

Zemenes ir atsaucīgas labam mēslojumam. V. Laugale iesaka: «Ja zemenēm dod papildu mēslojumu, labāk to sadalīt pa trīs līdz četrām porcijām un dot vairākas reizes sezonā, nevis lielu devu vienā reizē. Pirmā deva būtu agri pavasarī pēc pārziemošanas, kad jāuzliek slāpekļa mēslojumu, jo augi ir cietuši ziemā un nepieciešams, lai labāk ataugtu lapojums. Pirms ziedēšanas, ziedēšanas laikā un pēc ražas novākšanas jādod kompleksais mēslojums. Zemenēm ieteicams izvēlēties mēslošanas līdzekļus, kuru sastāvā ir vairāk kālija, jo ogu veidošanās laikā zemenes visvairāk patērē tieši šo elementu.»

Ir cilvēki, kuriem zemenes izraisa alerģiju. Vainojama ogu sarkanā krāsa. Šiem cilvēkiem iesaka uzturā lietot zemenes, kas nav sarkanā krāsā. Izveidotas arī zemeņu šķirnes ar baltām ogām. Ir situācijas, kad cilvēkiem alerģija no zemenēm parādās, jo to audzēšanā daudz tiek izmantoti dažāda veida augu aizsardzības līdzekļi. «Ja zemenēm parādījusies kāda slimība, lapas ieteicams nogriezt un sadedzināt, nevis atstāt tās uz lauka, jo infekcija uz tām saglabājas. Tas ir nekaitīgākais profilaktiskākais līdzeklis zemenēm. Jāņem vērā, ka lapu nogriešana ir zināma trauma augam, kuram būs vajadzīgs spēks jauna cera ataudzēšanai,» sacīja V. Laugale. ■

## INFORMĒ SIA «ADAX 2»

# Speciālisti novērtē padarīto

**Ekonomikas ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija un žurnāls «Būvzinieris» jau sesto gadu organizēja konkursu «Energoefektīvākā ēka Latvijā». Konkurss ar panākumiem piedalījās arī daudzdzīvokļu māju apsaimniekotājs SIA «Adax 2» no Talsiem.**

### Konkursa mērķis

ir veicināt labo praksi ēku energoefektivitātes jomā, īstenojot energoefektīvu ēku būvniecību un renovāciju. Galvenie šī pasākuma vērtēšanas kritēriji ir sasniegtais kopējais enerģijas ietaupījums — siltumenerģija apkurei un karstā ūdens sagatavošanai, kā arī elektroenerģijai procesa nodrošināšanai un koplietošanas telpas apgaismojumam. Žūrijas sastāvā darbojas profesionāļi — Rīgas Tehniskās universitātes mācībspēks, inženiertehniskie speciālisti, ministriju pārstāvji, tehniskie eksperti, «Altum» pārstāvis, bet žūrijas komisiju vadīja žurnāla «Būvzinieris» galvenā redaktore.

### Šogad konkursam pieteiktas

28 renovētās daudzdzīvokļu mājas: SIA «Adax 2» no Talsiem pieteica četras mājas, no Liepājas piedalījās 13 ēkas, no Valmieras — trīs, no Jelgavas un Rīgas — pa divām mājām un pa vienai ēkai no Bauskas, Ventspils, Siguldas un Vangaziem.

SIA «Adax 2» piedalījās konkursā jau trešo gadu, iesniedzot Ekonomikas ministrijai renovēto māju rezultātus. Šajā gadā viena no mūsu mājām — Talsos, Dundagas ielā 10 — sasniedza ļoti labus rezultātus konkursa izvirzītajās prasībās un iekļuva konkursa otrajā kārtā. Tāpēc žūrijas komisija apmeklēja māju klātienē.

Visas konkursā pieteiktās renovētās mājas ir sasniegušas ļoti labus energoefektivitātes rādī-



SIA «Adax 2» konkursā saņēma «Žūrijas simpātiju balvu» par dzīvojamās mājas renovāciju Talsos, Dundagas ielā. No kreisās — uzņēmuma enerģētiķis Atis Bērziņš, projektu vadītāja Linda Mastjaņica un SIA «Adax 2» valdes priekšsēdētājs Aivars Maķevics. Publicitātes foto

jumus — patērējot ap 40 kWh uz kvadrātmetru gadā. Pēc mājas apskates klātienē Talsos, Dundagas ielā 10, žūrijas komisija novērtēja kopējo risinājumu mājā — gan energoefektivitāti, gan izpildījumu, gan skaistās kāpņu telpas — un piešķīra «Žūrijas simpātiju balvu».

Finanšu institūcija «Altum» inženiertehniskais

eksperts bija šī konkursa žūrijas sastāvā un kopā ar citiem speciālistiem piedalījās mājas Dundagas ielā 10 novērtēšanā. «Altum» piešķīra speciālu balvu par apkures sistēmas risinājumu. Un balvā — velonovietne, kuru drīzumā uzstādīs pie ēkas. Nākamās māju siltināšanas projektus īsteno un uzraudzīs institūcija «Altum».

### Tā kā apkures izmaksas

katru gadu pieaug, galvenais risinājums ir samazināt siltumenerģijas patēriņu mājā. Pēc mājas renovācijas darbiem iedzīvotāji iegūst gan mazākus komunālo maksājumu rēķinus, gan komfortu, gan sakārtotu apkārtējo vidi. Ja mums būtu jāpiešķir sava simpātijas balva, tad mēs to piešķirtu daudzdzīvokļu mājas iedzīvotājiem Stendē, Liepu ielā 33, par atsaucību un labu sadarbību. Šī ir viena no skaistākajām un energoefektīvākajām mājām, kura renovēta ar ERAF līdzfinansējumu, un pagalma labiekārtošanai šajā vasarā ir piesaistīts pašval-

dības līdzfinansējums — pie mājas būs bērniem rotaļu laukums un jauns stāvlaukums.

Jau trim daudzdzīvokļu mājām tiek gatavoti dokumenti renovācijai, un tuvākajā laikā tos sniegsim «Altum». Esam gatavi turpmākai sadarbībai ar iedzīvotājiem, kuri vēlas uzlabot savus dzīves apstākļus. ■

## Biznesa inkubators Talsos

Mārite Jankeleviča

**Pēdējā Talsu novada domes sēdē deputāti nolēma slēgt sadarbības līgumu ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru. Tā ietvaros Talsu novadā plānots izveidot Biznesa inkubatora vienību.**

Inkubators ir administratīvajā teritorijā izveidota aģentūras teritoriālā struktūrvienība pasākuma «Reģionālā biznesa inkubatori un radošo industriju inkubators» īstenošanai. Plānots, ka sākotnēji tas atradīsies Talsos, Ezeru laukumā 2, savukārt no 2018. gada — Kalna ielā 4, ēkā, kur atrodas «Baložu pasts» (otrā celtnes daļā).

Mērķis ir atbalstīt jaunu dzīvotspējīgu un konkurētspējīgu komersantu izveidi un attīstību Latvijas reģionos, nodrošinot gala labuma guvējiem uzņēmējdarbībai nepieciešamās konsultācijas, apmācības un pasākumus par vispārīgiem uzņēmējdarbības jautājumiem, mentoru atbalstu, vidi (telpas) un grantu līdzfinansējumu komersantu darbības izmaksām. Pasākuma ietvaros atbalstu sniedz pirmsinkubācijas un inkubācijas atbalsta veidā, proti, ar aktivitātēm, kuru mērķis ir biznesa idejas sākotnējā novērtējuma izstrāde, biznesa prasmju un iemaņu apguve, kā arī aktivitātes, kuru mērķis ir uzņēmējdarbības veicināšana. ■